

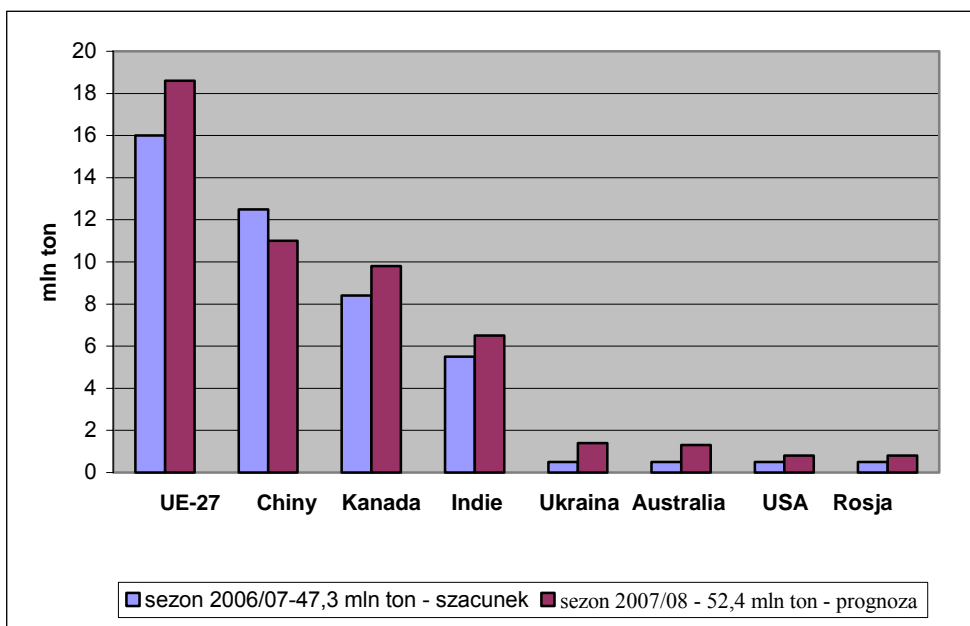
Ewa Rosiak©

*Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Zywnosciowej,
Państwowy Instytut Badawczy, Polska*

SWIATOWY RYNEK RZEPAKU: PERSPEKTYWY ROZWOJU

Rozwoj swiatowego rynku rzepaku i możliwi perspektywy wzrostu w krajach UE

W sezonie 2007/2008 produkcja soi - najczęściej wykorzystywanej przemysłowo rośliny oleistej w skali świata - będzie niższa niż w sezonie poprzednim. Możliwy wzrost produkcji w krajach Ameryki Południowej nie zrekompensuje przewidywanego bardzo dużego spadku zbiorów soi w Stanach Zjednoczonych, największego jej producenta. Amerykańscy farmerzy ograniczyli znacząco areał uprawy soi na rzecz kukurydzy, wykorzystywanej coraz szerzej w produkcji etanolu. Przewiduje się też spadek światowych zbiorów słonecznika. Zbiory rzepaku będą natomiast znacząco co większe.

Źródło: opracowanie wtasne na podstawie *Oil World* nr 21/2007

Rysunek 1. Światowe zbiory rzepaku (wg producentów)

Według oceny *Oil World* przeprowadzonej pod koniec maja, zbiory rzepaku w sezonie 2007/2008 wyniosą 52,4 mln ton i będą o ponad 5 mln ton większe niż w sezonie poprzednim. Wzrost zbiorów spodziewany jest u wszystkich jego producentów (z wyjątkiem Chin), w tym bardzo duży w UE-27, Kanadzie i Australii. Duży wzrost zbiorów przewidywany jest także w Indiach, Rosji i na Ukrainie. W tych dwóch

ostatnich krajach rolnicy znacznie zwiększyli areat uprawy rzepaku, głównie kosztem słonecznika.

Główną przyczyną rosnącej produkcji rzepaku jest dynamiczny rozwój światowej produkcji biodiesla, która spowodowała wzrost cen rzepaku i oleju rzepakowego. W ślad za tym nastąpiła poprawa opłacalności produkcji rzepaku w stosunku do innych upraw i wzrost jego zasiewów pod tegoroczne zbiory.

Unia Europejska nie jest dużym producentem nasion oleistych w skali świata. Udział Wspólnoty w światowej produkcji dziesięciu najważniejszych nasion i owoców roślin oleistych wynosi tylko ok. 6% (sezon 2006/2007), z czego ok. 4% przypada na „stare” i ok. 2% na „nowe” kraje członkowskie. Jednak biorąc pod uwagę produkcję rzepaku i słonecznika, dwóch podstawowych upraw oleistych w krajach Wspólnoty, udziałyte te są znacznie wyższe i wynoszą odpowiednio 34 i 21%.

Tabela 1

Światowy bilans rzepaku (w mln. ton)*

Wyszczególnienie	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	Zmiany %
Zapasy początkowe	2,67	3,14	6,39	7,18	5,10	-29,0
Zbiory	39,15	46,35	49,40	47,26	52,40	10,9
UE-27	11,13	15,45	15,67	16,16	18,62	15,2
Chiny	11,42	13,18	13,05	12,70	11,00	-13,4
Kanada	6,85	7,73	9,66	8,80	9,80	11,4
Indie	6,15	6,20	6,90	5,80	6,50	12,1
Australia	1,62	1,43	1,44	0,51	1,30	154,9
Ukraina	0,05	0,15	0,28	0,60	1,37	128,3
USA	0,69	0,61	0,72	0,63	0,83	31,7
Rosja	0,19	0,28	0,30	0,53	0,83	56,6
Pozostate kraje	1,05	1,32	1,38	1,53	2,15	40,5
Zasoby	41,83	49,49	55,79	54,44	57,50	5,6
Zużycie	38,68	43,10	48,61	49,34	52,40	6,2
Zapasy końcowe	3,14	6,39	7,18	5,10	5,10	0,0

*źródło: opracowanie własne na podstawie *Oil World* nr 21/2007.

Daje to aktualnie UE-27 pierwszą pozycję na świecie w produkcji rzepaku i drugą, po Rosji, w produkcji słonecznika. W 2007 roku zbiory rzepaku w UE-27 będą prawdopodobnie bardzo wysokie; wyniosą 18,6 mln ton i będą o 2,5 mln ton większe niż przed rokiem oraz 7,5 mln ton większe niż przed czterema laty. Areal uprawy szacuje się na ok. 6 mln ha, 0,7 mln ha więcej niż przed rokiem i o 1,9 mln ha więcej niż przed czterema laty. Większe też będą prawdopodobnie plony, z

uwagi na dobre przezimowanie rzepaku i małe straty u wszystkich kluczowych jego producentów. Największy wzrost zbiorów przewiduje się we Francji, po ich znaczącym spadku w roku poprzednim; duży w Niemczech i Polsce.

Mimo wysokich tegorocznych zbiorów, ceny rzepaku na europejskim rynku będą wysokie. Zdecyduje tym przewidywany dalszy rozwój europejskiego rynku biopaliw i w ślad za tym wzrost zapotrzebowania na olej rzepakowy zużywany w produkcji biodiesla.

Umacnianiu cen rzepaku będzie także sprzyjać obniżenie produkcji i wzrost cen konkurencyjnej soi.

Tabela 2

Powierzchnia uprawy, plony i zbiory rzepaku w Unii Europejskiej (27)*

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	Zmiany %
Powierzchnia uprawy (mln ha), w tym:	4,16	4,56	4,86	5,39	6,09	13,0
Niemcy	1,27	1,28	1,34	1,43	1,53	7,0
Francja	1,08	1,13	1,23	1,40	1,56	11,4
Polska	0,43	0,54	0,55	0,62	0,70	12,9
Plony (w t/ha)	2,68	3,39	3,22	2,99	3,06	2,3
Zbiory (w mln t), w tym:	11,13	15,45	15,67	16,16	18,62	15,2
Niemcy	3,63	5,28	5,05	5,34	5,60	4,9
Francja	3,42	4,00	4,53	4,13	5,26	27,4
Polska	0,79	1,63	1,45	1,65	1,82	10,3

*źródło: opracowanie własne na podstawie *Oil World* nr 12 i 21/2007.

Poprawa plonowania wynikała nie tylko z wyjątkowo korzystnych dla uprawy rzepaku warunków pogodowych, ale także ze wzrostu nakładów na jego produkcję i coraz większego udziału w zasiewach wyżej plonujących odmian mieszańcowych.

Tabela 3

Bilans rzepaku w krajach UE-27 (w tys. ton)

Wyszczególnienie	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	Zmiany %
Zapasy początkowe	0,31	0,25	1,31	1,32	1,05	-20,5
Produkcja	11,13	15,45	15,67	16,16	18,62	15,2
Import	0,21	0,08	0,41	0,50	0,83	66,0
Eksport	0,12	0,20	0,30	0,09	0,20	122,2
Przerób	10,41	13,25	14,66	15,79	17,80	12,7
Pozostałe zużycie	0,88	1,02	1,10	1,05	1,10	4,8
Zapasy końcowe	0,25	1,31	1,32	1,05	1,40	33,3

*źródło: opracowanie własne obejmujące okres lipiec-czerwiec na podstawie *Oil World* nr 21/2007.

Duże zasiewy wynikały głównie z utrzymania się wysokiej opłacalności produkcji rzepaku względem pszenicy oraz przewidywań wskazujących na utrzymanie się dobrej koniunktury na rynku rzepaku. W sezonie 2007/2008 przewiduje się bowiem dalszy rozwój krajowego rynku biopaliw i wzrost zużycia oleju rzepakowego w produkcji biodiesla, sytuacja podażowo-popytowa na rynku krajowym, ale także na rynku europejskim. Jak wynika z powyższego, osiągnięcie zalecanego przez UE udziału biopaliw w rynku paliw płynnych (5,75% w 2010 roku) wymaga, w porównaniu ze stanem dotychczasowym, kilkakrotnego wzrostu ich produkcji i zużycia, i w ślad za tym wzrostu produkcji surowców roślinnych, głównie zbóż i rzepaku do 2010 roku.

Summary

Rosiak E.

Institute of the Agriculture and Food Economics, Poland

WORLD RAPESEED MARKET: PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT

The article describes the world rapeseed market development. The main modern tendencies of rapeseed market are considered and perspective forecast are conducted.

Стаття надійшла до редакції 14.04.2011р.